
Nasjonalbiblioteket
Depotbiblioteket

Kield Stub,

Sognepræst paa Ullensager.

En dramatiseret Historie

i

tvende Handlinger,

tagen af

Fædrelandets Historie Aar 1645.

De hedenfarne Skyggers lyse Glæde,
forøges ved at skue Norges Sønners Daad;
usynlig De hos Dem i Kampen er tilstæde,
de styrked Deres Arm, i Trængsler gav Dem Raad.

Weinwich.

Kiøbenhavn, 1808.

Paa Fr. Brummers Forlag.

Trykt hos Directeur Johan Frederik Schultz,
Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

Personerne.

Kield Stub, Præst og Land-Oberst.
Gunild Andersdatter, hans Kone.
Birthe Andersdatter, hendes Syster.
Major Vakkerbret.
Gunder Lange, Land-Inspecteur.
Major Opits.
Capitain Stage, en fangen svensk Officeer.
Hannibal Sehested, Statholder i Norge.
Raadmand Blix, forlovet meo Birthe Andersdatter.
En Rytter Ordinants.
Adskillige stumme Officerer.
En stum Tiener.

(Handlingen foregaaer i Norge paa Ullensager Præstegaard i Aaret 1645.)

Første Handling.

Første Scene.

(Skuepladsen forestiller en Stue i Præstegaarden paa Ullensager. Ved et lidet Bord, hvorpaa staaer to Glas og en Flaske Viin, sidde Kield Stub og Major Vakkerbret i Samtale.)

Kield Stub, Major Vakkerbret.

Vakkerb. Nu har jeg Dig min Historie fortalt. Men sig Du mig engang, hvorledes Du har sværmet om i Verden, siden vi i Brabant diente sammen unter die Kayserliche.

K. Stub. Det skal jeg med Fornøielse fortælle Dig — men et Glas Hr. Major, maae vi end nu først tømme sammen (han skienker i og byder Majoren sit Glas, der modtager samme og klinker med Stub). Nu Hr. Major! til Erindring af gammelt Venskab og Bekiendtskab.

Vakkerb. Ja! og Du kan den lægge til Kriges Kammeratskab (de drikke ud).

K. Stub. Saa! nu skal jeg saa kort, som mueligt give Dig en Udsigt over mit Levnetsløb. Efterat vi to havde forladt hverandre og jeg var færdig med Anlæggelsen af Skandsen Hvalfisken ved Vismar, som Du veed, tog jeg min Afskeed fra Krigsstanden hos de Kaiserlige, begav mig derpaa hiem ad til Kiøbenhavn, hvor jeg omskiftede Kaarden med Riis og Færle, jeg blev ansat som Hører ved Frue latinske Skole, men dette Levnet behagede mig ikke længe, det var mig for ensformigt, for roeligt.

Vækkerb. Ja, ja, det vil jeg den nok troe.

K. Stub. Jeg fik derpaa Adgang til et aarligt Stipendium paa 100 Rdlr. samt blev anmodet om, at reise som Hofmester med 3de unge Mennesker udenlands, og hvem der blev glad, blev jeg. Her tænkte jeg kan Du endnu faae paa ny Leilighed, at see og lære en Hoben mere, end Du før veed.

Vakkerb. Naa, deri var Du ret glücklig min gamle Krieges Kammerat.

K. Stub. Jeg reiste derpaa om i Nederlandene, var ved Universitetet i Franeker, kom saa hiem igien, paatog mig atter, at være Informator. Men min Lyst til at reise paakom mig paa nye. Jeg drog derfor udenlands igien, til Engelland, Holland, Frankerig, hvor jeg overalt nød mange Artigheder, og var agtet for mine ringe Indsigter i Befæstnings Kunsten. Jeg kom nu atter tilbage til Kiøbenhavn, og saa tog jeg der Magister Graden.

Vak-

Vakkerb. Ei! ei! hvad vilde Du med den Magister-Grad? det var et forunderligt Indfald.

K. Stub. Ja, der er nu saa mange Ting man kan have Lyst til i denne Verden; derpaa blev jeg omsider Præst.

Vakkerb. Du Præst, ja jeg har det den nok hørt, men sig mig engang Stub! Wer hat dich zum Pfaffen gemacht?

K. Stub. Det blev jeg ved Kongens Godhed, og troe Du mig, en retskaffen Præst kan stifte meget godt i sin Stand, han har mangfoldige flere Leiligheder til at være sine Medmenneskers Velgiører, end i enhver anden Stand. Hvor han træder ind, bør han være Freds og Sagtmodigheds Sendebud. Men — naar det kommer an paa at forsvare Fædrelandet mod Vold og Overfald, da maa saavel han, som enhver anden Mand gribe til Værge, gavne med sin Kundskab og sine Indsigter, forsvare sig, som man bedst veed og kan, og naar det paagiælder, har jeg aldrig været sidste Mand.

Vakkerb. Det har jeg paa min Seele den rigtig nok seet. Men, Du maa ikke tage mig det ilde op, jeg forvundrede mig over, at see Dig, der wie Krigesmand har fægtet ved min Side og været in saa manchen Kampagne, at forlade den Stand, og blive en Priester.

K. Stub. Saa underlig gaaer det om i Verden, det tænkte jeg selv mindst paa da vi var med

sammen i Slaget ved Witstoch, til Erindring af det, bærer jeg endnu et Ar her paa den øverste Læbe.

Vakkerb. Det haver Du zum ein Andenken af den Dag. Det ging meiner Seele ret varmt til. Jeg slap netop davon, som man siger mit Næsen og begge Øhren Men — (han reiser sig) nu maae jeg Dig igien forlade. Det er mig kiært, at have Dig seet, min gamle Kriges Kammerat. Jeg kan mig ei opholde længer hos Dig, jeg maa mig skynde afsted, den Statholder Rapport at aflægge af mit Ærende, jeg er afsendt udi. Farvel, lev den vel min Broder og mange Tak for mig.

K. Stub. Nei holdt! min Broder, bliver Du ei forsynet med Paategning paa Dit Pas fra mig, saa kan det endnu gaae Dig galt.

Vakkerb. Ei! hvad for noget? Pas fra Dig? Ja zum ewigen Leben.

K. Stub. Som jeg siger Dig. Faaer Du ei Paaskrift fra mig, kommer Du maaskee ei ret langt. Faaer Major Opits, eller nogle andre af mine brave norske Gutter paa Forposterne fat paa Dig, saa løber Du Fare for at blive indbragt, som en svensk Spion.

Vakkerb. Ei! hvad vil alt det sige?

K. Stub. Det skal jeg forklare Dig. Du maa da vide, at uagtet Du er hos en Præst, saa seer Du tillige en Oberst for Dig.

Vakkerb. Ih! det var meiner Seele curiøskt. En Oberst i Præste Kiole det var alt for forunderlig.

K. Stub. Naa, Spøg tilsidesat. Statholderen her i Norge har anmodet mig om, i denne uformodentlige Krig, vi er hiemsøgt med, ei allene at vaage over, at forhindre Indfald i Landet af Fienden, men endog at svække hans Magt paa Grændserne, og giort mig til Land-Oberst og Landpassernes Inspecteur over Grændsen fra Bahuus til Trondhiem. (han trækker Skuffen ud i det lille Bord og tager et Papir frem). See her kan Du see Bestallings Brevet.

Vakkerb. (som seer det flygtigt igiennem) Da kunde Statholderen meine Seele, ikke nogen bedre dertil finde, end Dig. Jeg skal være viss paa, Du skal ham det surt nok giøre.

K. Stub. Vi har nu næsten i et Aar prøvt Kræfter sammen, han er mig bitter nok; sidstleden Jule Aften havde han ret foresat sig at giæste mig og spise Julegrød her paa Gaarden og besøge hele Grande-Lauget, men da han fandt Gaarden fortificeret med store Snee-Volde, og øinede en og anden Tilberedning, saa drev han af igien som en vaad Hund, og jeg fornam intet videre til ham siden.

Vakkerb. Vil Du da mit Pas paaskrive min Broder! thi nu tør jeg mig ei længere opholde. Jeg maa afsted.

K. Stub. Det kan strax skee, men jeg gad dog nok beholde Dig noget længer, for at snakke sammen om gamle Begivenheder, naar det ikke var Synd at opholde Dig. (han trækker en Skuffe ud i det lille Bord,

dypper en Pen og paaskriver Passet.) Jeg har desuden i lang Tid ei havt saa megen Roelighed, som i disse Par Dage. — Gud veed hvor Major Opits streiser om, jeg begynder at blive bange for, at han i hans Hidsighed, vover sig alt for langt ind i Fiendens Land. Gid vi snart høre gode Tidender fra ham.

Vakkerb. Ei! resolvert Mand staaer Lykke for. Men det er sandt, jeg maae dog ogsaa sige Fruen Farvel, førend jeg drager bort. Hvor er hun?

K. Stub. Formodentlig i sit Kiøkken, (han lukker en Dør op og raaber ud) Kone! Kone! kom ind, Majoren vil tage Afskeed, og sige Dig Farvel.

Anden Scene.

Gunild Andersdatter, Kield Stub, Major Vakkerbret.

K. Stub. Moer, Majoren vil nu forlade os, og give sig paa Veien.

Vakkerb. Jeg vil den herved sige Fruen al Tak for deres Artighed, jeg maa afstæd, og indhente hvad jeg har forsømt.

Gunild. Intet at takke for Hr. Major; jeg har forsynet Deres Vadsæk med lidet Proviant, Pølse, Skinke og frisk Brød, da det ellers vilde falde Dem besværligt, at faae noget her omkring i Egnen.

Vakkerb. Jeg er Dem usigelig obligeret.

K. Stub.

K. Stub. Det var vel giort Moer, uagtet Du veed hvor sparsomt vi i denne Tid maa tage til Provianten; thi det er vanskelige Tider og lidet at bekomme; men Du er en fornuftig og sparsommelig Huusmoder, og just i denne Tid en god Magazin-Forvalter.

Gunild. Til min Mands gamle Ungdoms Ven og Krigs Kammerat maatte jeg dog vel endelig kunne finde lidet i Spiskammeret, hvor knapt det ellers gik til.

K. Stub. Kan vi kun holde Fienden fra Stolpe-Boen Moer, skal vi nok holde ham fra alt det øvrige.

Bakkerb. Og altsaa til Valet, min gamle Ven og Kriges-Kammerat. Tak for mig Frue. Kommer jeg paa denne Grændse oftere skal jeg den ikke forsømme, her at drage ind. Farvel, mange Tak.

K. Stub. Majorens Hest er vel trukken frem.

Gunild. Ja den har længe været færdig.

Bakkerb. Farvel. Farvel! og mangfoldig Tak for det jeg her har nydt.

Tredie Scene.

Kield Stub, Gunild.

K. Stub. Jeg vil gaae ind i mit Kammer og tage mig, om muligt, en lille Luur, jeg synes, jeg sover i denne Tid tryggere om Dagen, naar jeg veed

alle

alle andre vaage; om Natten maae jeg derimod være aarvaagen og paa Færde, da jeg meest paa den Tid frygter for Uroelighed, og naar det nu treffer ind, at jeg da kunde lægge mig lidet til Hvile, kan jeg ingen Søvn faae paa mine Øine.

Gunild. Gaae Du kun ind Faer og hvil Dig, Du kan behøve det, vi andre skal passe paa imidlertid — indtreffer noget saa skal Du nok faae det at vide.

K. Stub. Ja skulde der forefalde det allermindste Moer, saa maa man vaagne mig paa Øieblikket. Jeg kan heller ikke tilbringe en Times Tid bedre; thi den gamle Gunder Lange, hvis Visit vi snart kan forvente, falder mig ofte en Smule kied, sommelig og langstrækken, han er stedse saa frygtsom, bange for alting, og veed ikke at hielpe sig ud af den mindste Vanskelighed, bestandig saa tvivlraadig. Gud bedre os alle, skulde vi være saadan og ikke tage anderledes fat.

Gunild. Vi maae holde ham undskyldt Faer, han er gammel og svag.

K. Stub. Det er vel saa Moer! men han giør andre modløse med sig, og det frembringer ofte Skade. Saadan gammel og skrøbelig Mand burde sættes i Roelighed og ikke have med Landets Forsvar at bestille. Men — hys — tys — synes jeg ikke jeg hører Travet af en Hest, det er sikkert ham — nu

gaaer

gaaer jeg, som sagt Moer, ind og lægger mig en Smule.

Fierde Scene.

Gunild (alene.)

Gunild. (hun seer ud af Vinduet) Ih! ja saamænd er det ham, han har ingenstæds Roe paa sig, han har vist nye Tidender at bringe, maatte det kun være gode Tidender. Her har nu ogsaa i nogle Dage været usædvanlig stille og roelig, og saadan dyb Roelighed troer jeg ei saa ganske; thi efter Havblik pleier altid desto større Storm og Uroelighed at indfinde sig.

Femte Scene.

Gunder Lange (som ledsages ind af en Tiener, der strax gaaer ud) Gunild.

Gunild. Velkommen! Hr. Land-Inspektør! det har nok været Dem en besværlig Tour.

G. Lange. Sikkert falder saadan en Tour mig besværlig, men jeg kan ikke slaae mig til Roelighed. Det er bedrøvelige Tider man oplever, Madam. Gid vi snart maatte trøstes med et Fredens Budskab. De kan troe, vi ere ikke sikkre for et Indfald af de Svenske i Norge, vi har Tidender, at de belave sig derpaa alt hvad de kan, og kommer de herind, saa bræn-

der

der de os vore Huse og Gaarde af lige over vort Hoved, og hvor skal vi saa hen?

Gunild. Det er vel ei saa lige frem for ham, han finder dog nok nogen Modværge først. Vi har desuden Hr. Inspektør, den gode Sag, vi ere jo ikke dem der har anfaldet først. Man maa ei ganske fortvivle og lade Modet falde.

G. Lange. Det eneste der opholder mit Mod, er, at vi har en saa uforfærdet og kyndig Mand i vor Egn, som Deres Mand, der ved alle Leiligheder arbeider saa utrættelig, ei allene at holde Fienden fra Grændsen, men endog at svække hans Kræfter i hans eget Land.

Gunild. Min Mand er saadan paa Færde bestandig, at den gode Gud veed, hvor han kan holde det ud, han har jo aldrig Roe Nat eller Dag, han faaer hverken Tid til at spise eller drikke.

G. Lange. Grændserne ere ogsaa under hans Beskyttelse saa sikkre, som det er mueligt, ingen Mands Eiendom i den norske Bygd er hidindtil skeet mindste Vold og Overlast, men jeg frygter stedse for, at Fienden inden hans egne Grændser opspinder noget til vor Ulykke, vi har som sagt Efterretning om at han samler sig, men hvad han har i Sinde og hvorhen han agter at vende sig, det er just det, der setter mig i Frygt. Vidste vi kun vist, hvor han vilde falde ind.

Gunild. Min Mand har giort gode Anstalter Hr. Inspecteur, for at tage imod ham, og vi har

endnu

endnu ingen Exempler paa, at Indgangen i Norge, nogensinde har lykkedes ham. Hvordan gik det vel Enno Brunrok med hans Indbrud i Norge? og hvor blev Sinclair med alle hans 900 Skotter af?

G. Lange. Nei, det har aldrig lykkedes! hvert Skrit vil vist nok koste Blod; men — han kan overvælde os med en Mængde Folk, hvo kan udrette noget mod Overmagten? han kan overrumple os pludselig.

Gunild. Saa bruger man, naar det giælder, de Kræfter man har, man lader sig ikke saa let med Vold fortrænge fra sit Arnestæd, og naar det skulde skee, saa strider alt hvad stride kan, Mænd, Qvinder, Oldingen og den Halvvoxne.

G. Lange. Himlen holde sin Varetægt over os! just fordi vi her i Bøyden har giort dem saa saa kraftig Modstand, derfor er de og mere fiendsk og gram imod os her, end andre Stæder paa Grændsen.

Gunild. Det kan nok være, men saa frygter de vist nok ogsaa mere for at falde ind i denne Egn end i nogen anden. De tør vel ei saa let nærme sig hid.

G. Lange. Er Deres Mand hiemme eller ude?

Gunild. Han er saamæn hiemme, han er for lidet siden gaaet hen og lagt sig, han vaager næsten hver Nat.

G. Lange. Saa lad ham ligge i al god Roe, han vaager saa meget for os andre, naar vi sover. Hvorledes lever Deres Søster Birthe?

Gun-

Gunild. Hun lever vel Hr. Inspektør, som hun kan i disse uroelige Tider, denne Krig giorde hende en slem Streg i Regningen; thi hendes Bryllup, som skulde staaet her i Præstegaarden, blev formedelst Krigs-Erklæringen opsat og kan nu ei holdes førend Krigen er endt, og det bliver fuldkommen roelig igien, og Gud veed, naar det skeer.

G. Lange. O! med Himlens Hielp vil den dog vel ei staae længe paa, men det er frygteligt, saa længe den vedvarer.

Gunild. Men — synes jeg ikke, min Mand er allerede paa Benene igien.

Siette Scene.

Kield Stub, Gunild, Gunder Lange.

Gunild. Det var kun en kort Søvn Faer.

K. Stub. Det var dog en lille Vederqvægelse. God Dag Hr. Land-Inspektør! Velkommen til Ullensager! alting er dog vel, roeligt og ved det gamle?

G. Lange. Ja for saavidt roelig! thi vi har just ikke tilforladelige Efterretninger fra den svenske Grændse, men efter Rygte skal Douglas have lovet Dronning Christine, at tage hele Norge ind og ruinere det med 12000 Mand. Vi kan just ei spaae os meget godt.

Gunild. Hvad for noget? hele Norge med 12000 Mand, ja saa maatte det kun være beboet af gamle Kiællinger, og disse skulde maaskee endnu giøre ham det surt nok.

K. Stub. Pral har vi nok af. Lad ham kun komme og probere paa, om han kan komme heelskindet ud igien; (til hans Kone) giv os noget ind, Inspektøren kan være trængende til lidt at styrke sig paa efter hans Reise. (Gunild gaaer ud).

Syvende Scene.

Kield Stub, Gunder Lange.

G. Lange. Alt mit Haab staaer til Dem, og til de Anstalter De føier for at tage imod ham. Han vil nok ogsaa mistroe ethvert Skridt han giør ind paa Grændsen i denne Egn. Men vi har kun lidet at giøre med, og han kan let overrumple os.

K. Stub. Derfor maa vi ikke forsage. Dersom alle ville lægge Hænderne i Skiødet og fortvivle, fordi vi ei havde enhver Ting vi behøvede til Landets Forsvar, paa rede Hænder, saa kunde det blive let for Douglas med hans 12000 Mand, at sluge Norge op. Nei! lad os med Mod og Kraft benytte os af hvad vi har, lægge fornuftige Planer og hurtigen sætte dem i Værk, naar mange arbeide troelig og enig til et Maal, saa skal vi nok faae at see Tingene fremmes.

G. Lan-

G. Lange. Jeg skal dog imidlertid vise Dem Prøver paa vor Fiendes Tænkemaade og Sindelav. See her engang (han tager et trykt Blad op af Lommen) denne Pasqvil og flere ligelydende, har nogle af vore Folk funden for faa Dage siden, 3 Fierding Vei inden for den norske Grændse. Det er et Bevis paa, at her har dog været Snushaner herinde i Landet.

K. Stub. Ja, maaskee en eller anden enkelt Spion, hvis Ærende det blot har været, at kaste dette her ind, og der paa skynde sig ud igien. Thi nogen ordentlig talrig Trop Krigsfolk, vil jeg tvivle om nylig har været her inde. Lad see engang, hvad dette Manifest indeholder (han giennemseer det sagte). Nu Titelen er smuk: "Til Statholderens og Generalens i Norge Kammerat Kield Skandsegraver!' nu det er mig ret kiært, at du har erfaret, at mine Skandser ere forsvarlig gravede, og naar du først engang faaer smagt Magnor, Morast, Bergskandsen, eller mine andre Forhugninger og Forskandsninger, som jeg nyelig har anlagt, saa kan du kanskee faae Anledning, at rose mig, som en god Skandsegraver.

G. Lange. Ja, Fienden er inderlig gram paa Dem; det er endog fortalt, at han har sagt, at naar han kunde faae fat paa Dem, skulde han syde dem i Beeg og Tiære.

K. Stub. Det er mig sandelig en Ære, at han er mig saa gram, det beviser, at han maae kiende noget til mig og mine Foranstaltninger. Fik Ole

Stage

Stage ei fat paa mig forrige Aar, da han omringede mig i Skandsen med 600 Mand, saa bliver det vel ei just saa let en Sag herefter.

Aattende Scene.

Birthe Andersdatter, (hun sætter en Tallerken med Smørrebrød, en Flaske og to Glas paa Bordet) Gunder Lange, Kield Stub.

G. Lange. God Dag! Jomfrue, De er vel ligesaa vred paa Fienden, som vi andre, og De har endnu en dobbelt Aarsag dertil.

K. Stub. Ja tilvisse har hun Aarsag til at være vred paa ham; thi han spillede hende det Puds, og jagede hende hovedkuls paa Brudesengen; just som vi vare i Færde med at lave alting til, til hendes Bryllup, kom Krigs-Erklæringen uformodentlig, og da fik vi andet at bestille.

Birthe. Hvorledes lever Deres Familie hiemme, Hr. Inspekteur?

G. Lange. Saaledes, Jomfrue, som man i disse Tider kan, bestandig i Angest og Uroelighed.

Birthe. Vi maa haabe til det bedste, Hr. Inspekteur, hvem veed det kan snart blive godt igien, kun at man vedligeholder et godt Mod, saalænge Faren staaer paa. De maae sætte lidt Mod, Hr. Inspecteur, i Deres Familie.

G. Lange. Det vil jeg ogsaa, saa meget jeg kan, men jeg er gammel og svag.

K. Stub. Mod siger Du, Birthe! ja hvor kiøber man det? det er ikke at faae paa hele Apotheket. Det maae man hente fra sig selv og have lidet mere, end man behøver, naar man skal meddele andre noget deraf. Paa Ullensager har vi, Gud skee Lov, en god Portion deraf, og det kommer os vel tilpas i denne Tid. Ikke sandt, Hr. Land-Inspecteur!

G. Lange. Jeg er ret bleven vel tilmode siden jeg kom herhid, forhen var jeg, jeg maae rent ud tilstaae det, meget nedslagen og modfalden. O! gid vi dog snart maatte glædes med Budskab om Fred, saa er jeg vis paa, Jomfrue! Deres Bryllup strax stod her paa Ullensager, og om jeg da hverken kan krybe eller gaae, skal jeg komme dertil, og være glad og lystig.

Birthe. Og De maae endnu dandse en Dands med mig den Dag, ifald alting skal gaae ret til.

K. Stub. Saalænge Krigen varer, benytter vi os af Dig, Birthe, til at levere Patroner ud, og at være vor Tøihuus-Forvalter, ligesom min Kone er vores Proviantsforvalter, men saasnart den ophører, skal Dit Bryllup strax staae; hvem veed, vi kan endnu faae svenske Officierer at dandse med paa samme. (der stødes i Trompeter uden for Scenen, alle løbe til for at erfare hvad det er.) O! Gud give gode Tidender!

Nien-

Niende Scene.

Gunild, (der kommer hurtig løbende ind) Kield Stub, Birthe, Gunder Lange.

Gunild og Birthe. Major Opits, Major Opits kommer med hans Folk.

K. Stub. Han skal være meget velkommen.

G. Lange. Gud skee Lov, for han er i Behold; jeg har, min Gud! aldrig før været saa angest i mit hele Liv, som i denne Tid.

K. Stub. Ja, det kan nu saa være. O! jeg har seet Helte med Løvemod i Fred, jeg har ogsaa seet sindige og dog modige Mænd i Feide og Krig, sed bene distingvendum. Forlad mig denne gamle Skole-Sentenz, Hr. Inspekteur. Gaae Du hen, Moer, og lav os en varm Viin-Kandeel, det kan disse forfrosne Mennesker ret trænge til, og giv enhver Mad og Drikke, hvad han behøver og hvad Proviantkammeret formaaer. (Gunild og Birthe gaae ud.)

Tiende Scene.

Kield Stub, Gunder Lange.

K. Stub. Vi vil da strax faae at høre, Hr. Inspekteur, hvordan det Tog er løbet af, jeg er forud vis paa, Major Opits har forholdt sig som en tapper Gut.

G. Lange. Jeg begyndte næsten at tvivle paa, vi nogensinde saae ham mere igien —

K. Stub. Jeg maae ud og giøre Anstalter, for at faae alle deres Heste i Stalden, og skaffe Foder frem til dem. Efter en saadan Strabadse maae baade Mennesker og Heste have det godt, og hvile sig ret ud. Gaae De, Hr. Inspekteur, imidlertid ind til mine Fruentimmer, De vil vist kunde sætte lidt Mod i Dem.

Anden Handling.

Første Scene.

Kield Stub, (der hænger en svensk Kaarde op paa Væggen.) Major Opits, Gunder Lange. (De sætte sig alle ved et lidet Bord, hvorpaa staaer 4 Glas, og en Bolle rygende Viin-Kandeel.)

K. Stub. Først maa jeg give Dig Opits, noget at varme Dig paa, (han skienker i Glassene og byder om) vi kan kortelig derpaa tale siden, om hvad der er forefaldet paa Dit Krydstog. (De klinke sammen.) Nu! det gode gamle Norges Vel, som huser, føder og klæder os.

Alle. Det gode gamle Norges Vel. (De drikke ud.)

Opits.

Opits. Mit hele Mandskab, som Du veed, beløb sig til 448 Mand, det var alt hvad jeg kunde skrabe sammen, men det var alle gode Riffelskyttere, med disse reed jeg paa en Tid af 19 Dage igiennem Vingers, Urskovs og Hølands Præstegiælde, indhentede Efterretninger om Passet ved Ørjebroe, tog derfra Veien lige over Grændsen ind i Sverrig, vi kom igiennem uveisomme Bierge og dybe Moradser ind 4 Mile i Landet, jeg tog mig derfor paa, at søge at ruinere Eda = Skandsen, besat med 600 Mand, dette lykkedes, og Fienden flygtede med Skræk, da de ei var os forventende, og troede flere kom efter, længere ind i Landet; paa denne Flugt, indhentede vi, uagtet de skyndte sig alt hvad de kunne, 43 Mand og den Officeer, som jeg her har medbragt. Jeg gik derpaa videre, forefandt nogle Magasiner, som jeg opbrændte, da vi nu ingensteds mere traf Folk, som satte sig til Modværge, giorde vi Dem ei heller noget ondt, og efter at have visiteret Grændsen nogle Miles Vei, hvor vi fandt alting roeligt, syntes det mig bedst, at lægge Touren hiem ad igien, da der for den Gang intet mere var for os at giøre.

K. Stub. Det var vel min Gut, at Du ei giorde de svage og værgeløse Folk Du forefandt mindste Skade. Menneskelighed klæder enhver, men især Krigeren vel. Hvad kan den roelige Landboer for, at de Mægtige paa Jorden ei kan komme til rette om deres Ting, og de allerfleste Gange gaaer deres Trætte

ud

ud over ham, Fienden der falder ind, brænder ham baade Huus og Gaard over Hovedet

G. Lange. Robert Douglas havde vist ikke sparet Barnet i Moders Liv, dersom han kunde have trængt ind i Norge, som han havde lovet. Jeg har været bange nok for ham.

K. Stub. Nei! havde han saa sandt faaet Lov at komme, havde han vist ikke ladet Steen paa Steen. Vi maae imidlertid min gode Opits, ei slaae os saa gandske til Roelighed, nogle Folk maae vi have ud igien, for at vise dem, vi bestandig ere paa Benene.

Opits. Ganske vist. Jeg har ogsaa derfor skikket strax 2 Patrouller ud, hver 25 Mand stærk, en syd og en nord efter.

K. Stub. Det er brav min Gut! jeg er saa sikker paa gode Foranstaltninger hvor Du er.

Opits. Og det nogle ret udsøgte Rifle-Skyttere, der er ingen iblandt dem, uden de har nedlagt sin Børn eller Ulv, og det paa Skie oven i Kiøbet.

K. Stub. Stadtholderen er overmaade fornøiet med vore Foranstaltninger, endnu i et af hans sidste Breve skrev han mig til: "For Grændserne hos Dem er jeg fuldkommen ubekymret og sikker, Gud give jeg kunde være det lige saa vist for alle de øvrige."

G. Lange. Skulde vel denne Ufred endnu længe staae paa og vedvare? Hvad er Deres Tanker?

K. Stub. Som det lader, paa Stadtholderens seneste Breve, synes man at ville nærme sig

hinan-

hinanden til Forlig. Men saadant maae vi dog ei stole paa, alting maae derfor gaae sin Tour væk uden videre, ligesom vi ikke tænkte paa Fred.

Opits. Jeg kan ei andet end roese mit Mandskab, enhver af dem har giordt sin Pligt og mere end deres Pligt; det er en Glæde at have med slige Folk at giøre, de gik der til som til en Dands.

Anden Scene.

Gunild, Opits, Kield Stub, Gunder Lange.

Gunild. Hvad skal vi giøre med den svenske Officeer Faer? han vil hverken spise eller drikke, han er saa modfalden, at jeg har ondt af ham.

K. Stub. Beed Du ham at komme her ind til os, saa vil vi snakke lidet godt for ham, give ham et Glas med, og vi skal stræbe at opmuntre ham igien.

Opits. Det er ikke at undres over, han er noget modfalden, han seer sig nu i et fremmed Land, langt fra Sine, lad os sætte os i hans Sted. (Gunild gaaer.)

Tredie Scene.

Opits, Kield Stub, Gunder Lange.

G. Lange. Det er vel en ung Adelsmand, og man maae derfor giøre ham hans Skiæbne saa taalelig, som muelig.

K. Stub. Lad mig kun sørge derfor Hr. Inspectør, han er nu i mit Huus, og der skal han intet ondt vederfares.

Opits. Han har jo sin Friehed at gaae omkring hvor han vil, kun at han ikke maae forlade Gaarden indtil videre.

K. Stub. Og han skal spise ved mit eget Bord og faae en god Seng, mere kan vi jo ikke giøre for ham.

G. Lange. Man maae dog stedse betænke, en saadan Mand er af god Extraction, og har en god Education.

K. Stub. Vi andre har og en god Education, omendskiøndt vi kunde mangle lidet i Extractionen. Education og Extraction, to vigtige Ting Hr. Inspektør! ikke sandt? hvad kan det nu hielpe Ullensager eller den hele Bygd, enten vi paa nærværende Tid har den sidste eller ikke.

Fierde Scene.

Capitain Stage, Kield Stub, Opits, Gunder Lange. (Capt. Stage kommer ind.)

K. Stub. (gaaer hen og giver ham Haanden.) Velkommen Hr. Capitain, set Dem ned her hos os, og vær ved godt Mod, hos mig skal De intet ondt vederfares. De skal have det ligesaa godt som alle vi andre.

Capt. Stage. Ni er en god hederlig Man, jag är Er forbunden för Er höflighet; när jag skulle wåra så olyckelig at blifwa fangen, hade jag icke kunnet truffet mer ädelsint och godt folk.

K. Stub. Paa Deres Æres Ord, som De i disse tvende Mænds Nærværelse giver fra Dem, at De vil forholde Dem roelig, og uden at blande Dem i uvedkommende Ting, saa (han tager den svenske Kaarde, som hænger paa Væggen) agter jeg at give Dem Deres Kaarde tilbage.

Capt. Stage. Jag lofwar Er på min Åra, at blifwa här; ock at icke utan Eder tillådelse blanda mig uti något.

K. Stub. See der da, vær Du nu saa god Major Opits, som tog denne fra ham, at give ham den igien.

Opits. Med Fornøielse hæfter jeg den igien paa dens sædvanlige Sted.

Capt. Stage. Tapperhet og Ädelmöd følges oftast åt; her finner jag åfwen det. Jag är innerligen rörd deröfwer.

K. Stub. Lad os ei snakke meer om det, nu et Glas Hr. Capitain. Jeg haaber vi skal fare saadan med Dem, at De, naar De kommer hiem igien, kan overtyde Deres Landsmænd om, at vi her i Landet ei er nogen Barbarer.

G. Lange. De er formodentlig Adelsmand. Familien Stage har længe blomstret i Sverrige, som en god Familie.

Capt.

Capt. Stage. Ja, ock det finnes många Officerere i Armeen af detta Namn, denna famillie år gammal och af den finnes ännu många i Swerrige.

G. Lange. Ja det var det jeg nok tænkte, jeg har læst adskilligt om den.

Femte Scene.

En Rytter-Ordinants (træder ind.) De forrige.

Ordinantsen. Der indberettes, at en stor Trop Ryttere er i Anmarsch sønden fra og vil indtræffe her i Oieblikket.

K. Stub. I Gevær! i Gevær Børn, til Hest i Oieblikket alle Mand. Hr. Capitain, De forbliver her i Stuen saalænge, og De Hr. Land-Inspecteur, hold De ham imidlertid med Selskab. (alle und- undtagen Capitain Stage og Gunder Lange ile ud.)

Siette Scene.

Capitain Stage, Gunder Lange.

(Det stødes i Trompeter til Afmarsch uden for Scenen.)

G. Lange. Ja nu gielder det, som man sidder i den bedste Roelighed, saa veed man ei et Ord forend alting er paa Benene, og vi er paa nye igien midt i Uroelighed.

Capt. Stage. Kwem wet, hvilken det år som nu kommer, tet torde kanske wåra min befriare.

G. Lan-

G. Lange. Er det Dem, vil der nok staae en heed Kamp i Forveien. Vi opleve dog ei andet end Støi og Uroelighed i vore Dage.

Capt. Stage. Alderdommen önskar lugn, derfor är det ikke underligt, at detta lefnadssätt faller Er obehagligt.

Syvende Scene.

Gunild, Birthe, Capt. Stage, Gunder Lange.

Gunild. Hvad troer De Hr. Inspektør, dette Tog giælder nok Ullensager Præstegaard, saa vidt som jeg kan forstaae.

G. Lange. Ja tilvisse er det den meent. Jeg Dosmer, jeg kunde ogsaa før taget hiem igien.

Birthe. Hidindtil har jeg været ved godt Mod og uforfærdet, men nu veed jeg ikke hvad jeg skal sige.

Capt. Stage. Fruckta intet, Mamselle, de Swenska äre artiga imot det täcka Kön.

Gunild. Det vil nu snart give sig, hvor roelig vi skal kunne sove i Nat eller ei; (der stødes igien i Trompeter) Naa! nu gielder det. (Hun gaaer hen og tager Nøglen af Sølvskabet og putter den i Lommen.)

Capt. Stage. Af alt hwad jag kan finna, är det ei af wort Folk, som kommer hit til Gården.

Ottende Scene.

Statholder Hannibal Sehested med 2de Officerer, Kield Stub, Major Opits, adskillige andre Officerer (der forblive staaende i Baggrunden af Theatret.) De forrige.

H. Sehested. Jeg kan nu ogsaa have den Fornøielse, at forkynde Freden her paa Ullensager Præstegaard, alle Fiendtligheder ophøre fra nu af, og paa det ingen falske Rygter og Efterretninger skulle forvilde Undersaatterne, har jeg selv paataget mig at see al Fiendtlighed paa Grændserne indstilt, forsikkrende enhver i Almindelighed Kongens Velbehag og Yndest for den Aarvaagenhed og Tapperhed de have udviist. Jeg har i Særdeleshed at henvende mig til Dem Hr. Land-Oberst Stub, og bevidner Dem, Kongens særdeles Velbehag med alle Deres Indretninger under Krigen, og til Beviis derpaa tør jeg i Forveien forsikkre Dem, at De kan være vis paa Confirmation af tvende Kongetiender paa Deres og Kones Livstid, hvad andre Omkostninger De har havt, skal nøiagtigen vorde Dem betalte.

K. Stub. Jeg føler ikke at have giort andet end min skyldigste Pligt, i at bevise Troeskab mod min Konge og Hengivenhed mod mit Fædreland.

H. Sehested. Dem Hr. Major Opits kan jeg ligeledes forsikkre i Forveien, om Kongens Tilfredshed med alle Deres Foretagenger.

Maj.

Maj Opits. Jeg takker paa det underdanigste.

H. Sehested. Og De Hr. Inspektør Lange, har saameget som Deres Alder har villet tillade, overalt og stedse vist Dem, som en troe Kongens Mand. Det forsamlede Mandskab skal jeg ogsaa takke paa Kongens Vegne.

G. Lange. Jeg har stedse bestræbt mig for mine Pligters Opfyldelse mod min Konge, saameget som Alder og Skrøbelighed har villet tilstæde mig.

K. Stub. Her har jeg den Ære at forestille Hr. Statholderen Capitain Stage, indbragt af Major Opits.

H. Sehested. Herr Capitain! De er fra nu af paa frie Fod, og kan tiltræde Reisen til Sverrig ubehindret, naar De behager, fortæl De Deres Landsmænd ved Hiemkomsten, at vi ei ere saa slemme her til Lands, som vi ere udraabte for.

Capt. Stage. Jag takker ödmjukast.

H. Sehested. Enhver vender nu tilbage til sin Bedrift, men lad os derfor ei ganske lægge Hænderne i Skiødet, og overlade os til en dorsk Roe. Vi maae i Særdeleshed vel erindre hvor pludseligt og uventet, vi denne Gang, midt under Roe og Fred blev overfaldt. Det har aldrig fortrødt nogen midt under Freden, at tænke paa hvad der hører til Krig, er et af vor allernaadigste Konges Valgsprog, vi kan blive en anden Gang ligesaa uformodentligen overfaldte, som denne Gang.

K. Stub.

K. Stub. Jeg nedlægger altsaa mit hidtil anfortroede Embede, som Land-Oberst og Ingenieur-Officeer og opofrer mig herefter ene til mit præstelige Embeds Pligter, med Ønske at Freden herefter uafbrudt maae blomstre og Kongen ei i denne Henseende maae nogensinde behøve mig oftere.

H. Sehested. Deres Talenter og Kundskaber i Forsvarsvæsenet ere alt for vel bekiendte, og har været Fædrelandet alt for meget til sand Gavn, at man naar Nøden udfordrer, skulle forsømme, igien at benytte sig af samme. Ofte ligge store Talenter af denne Slags aldeles skiulte under en dyb Fred, som først, naar Nød og Fare indfinde sig, komme for Dagen og glimre, og det endog i alle Stænder. Velvillie for den gode Sag, varm Kierlighed for Fædrelandet, ivrig Hengivenhed for Kongen og Fædrenelandets Vel og Bedste, kan udrette utroelige Ting.

K. Stub. O! overalt blandt os var stedste Velvillie for den gode Sag, varm Kierlighed for Fædrelandet og ivrig Hengivenhed for Kongen og Landets Bedste. Havde det ei været saaledes, havde ikke vore Foretagender lykkedes saa vel som de har.

H. Sehested. Nu jeg er ferdig med vore Krigere, maa jeg tale i en anden Materie og henvende mig til Dem Jomfrue Birthe Andersdatter. Fienden har været saa ubarmhiertig mod Dem, at giøre Udsættelse med Deres Brøllup, men nu skal vi ei hellere forsømme os, ifald alting for Resten føier det her saa-

ledes

ledes paa Præstegaarden, at vi jo før, jo hellere kan faae et muntert Brøllup.

K. Stub. Men Brudgommen Hr. Stadtholder, maa vi da først forvente; thi han er i Frederichsstad, og har ei heller været uvirksom der for Landets Vel.

H. Sehested. Feiler intet andet end Brudgommen, da skal jeg strax besørge ham hentet (han giver Tegn til at hente Raadmand Blix uden for Scenen.)

Niende Scene.

Raadmand Blix, de forrige.

H. Sehested. (der tager Raadmand Blix ved Haanden og fører ham hen til Birthe) Her er Brudgommen Jomfrue (Birthe modtager ham med den jomfruelige Undseelse som var Landets Fruentimmer egen i Kong Christian den fierdes Tid.)

Birthe. Velkommen Blix. Det var uventet.

Blix. Himlen skee Tak! at vi dog engang kan samles igien, glade og fornøiede.

H. Sehested. Jeg har da altsaa forrettet mit Ærende her, og agter at begive mig paa et Par Dags Tid længere nord efter i Landet, men paa min Tilbagereise lander jeg igien her i Præstegaarden, og beder mig selv til Brøllups, thi da reiser jeg ei her fra, førend Brølluppet har staaet.

Blix. Det vil vist være min Brud, min Svoger, Søster og mig en stor Ære, Glæde og Fornøielse.

K. Stub. Vi har nu havt i nogen Tid saa mange bekymrede Dage, at vi fortiener at have nogle muntre og lystige.

H. Sehested. Ja vi vil alle skaffe den gode Præstekone nok at bestille, vi har Fornøielsen, men hun Umagen dermed.

Gunild. At see alle Ansigter, der forhen saae saa bedrøvede ud, glade og fornøiede igien, dertil skal jeg giøre alt hvad der staaer i min Magt, Hr. Statholder.

K. Stub. Saasnart Statholderen kommer tilbage, skal altsaa alting være ferdig til Brølluppet, og den Bedrøvelse der forhen herskede paa alles Ansigter, omskiftes med Glæde og Fornøielse, saa enhver Mand skal endnu længe efter komme ihu, at han, da det gamle Norge igien havde faaet Fred og Roe, var til Brøllup paa Ullensager Præstegaard.

(Dækket falder.)

Dette Skuespil er udarbeidet af N. H. Weinwich, Kammer-Assessor og Bibliotekair hos H. M. Kongen.

Depotbiblioteket

76sd 77 167

